

ONDERZOEK:
Wortegem-Petegem, Boeregemstraat

Voorliggend document is een:

Aanvraag toelating vooronderzoek	
Verslag van resultaten	
Programma van Maatregelen	+
©Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.	

INHOUDSOPGAVE

1	Situering binnen het archeologietraject	3
2	Inhoud en opbouw van het document	4
3	Bijlagen.....	4
4	Administratieve fiche/Privacyfiche	5
4.1	Situering van het onderzoek	5
4.2	Projectcodes	7
4.3	Betrokken actoren	7
4.4	Bewaring van de data.....	8
5	Huidige synthese en waardering	10
5.1	Synthese	10
5.1.1	(On)volledigheid van de dataset	10
5.1.2	Huidige dataset	10
5.1.3	Impact van de geplande werken	11
5.1.4	Waardering van de archeologische site	12
5.2	Vervolgtraject.....	14
5.2.1	Antwoord op de onderzoeksvragen	14
5.2.2	Afweging van de te nemen maatregelen	15
5.2.3	Bepaling van de te nemen maatregelen	15
5.2.4	Randvoorwaarden	15
6	Bibliografie	17
7	Lijst van figuren	19

HUIDIG ONDERZOEK	Archeologienota, regulier traject
ADVIES	Geen veder onderzoek

Regulier traject	Archeologienota	Bureauonderzoek	+

2 Inhoud en opbouw van het document

Het voorliggende document bevat volgende onderdelen:

	Administratieve fiche	+
	Beschrijving van het onderzoeksgebied	
	Onderzoeksopdracht	
	Assessment van landschappelijke data	
	Assessment van aardkundige data	
	Assessment van historische data	
	Assessment van archeologische data	
	Synthese en waardering	+
	Omschrijving van de maatregelen	

3 Bijlagen

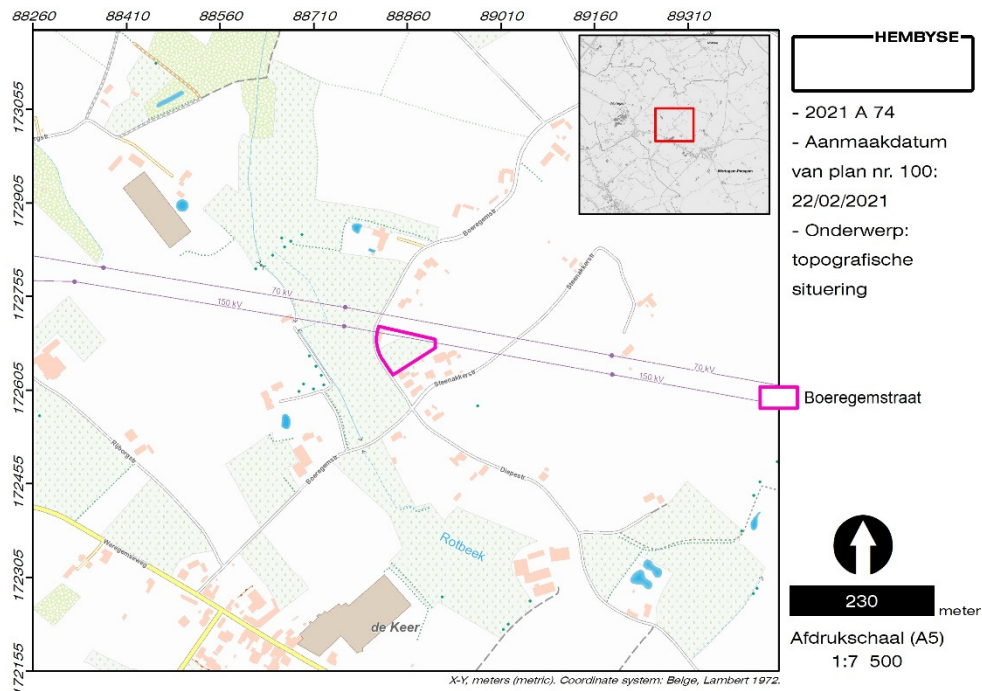
Dit document bestaat uit een verslag van resultaten en een programma van maatregelen. Het voorliggende document is voorzien van volgende bijlagen:

	<i>Inventaris (plannen, sporen, foto's, ...)</i>
	<i>Boorstaten (controleboringen)</i>
	<i>Foto's van het plaatsbezoek</i>
	<i>Grondplannen (bestaande en geplande toestand)</i>

4 Administratieve fiche/Privacyfiche

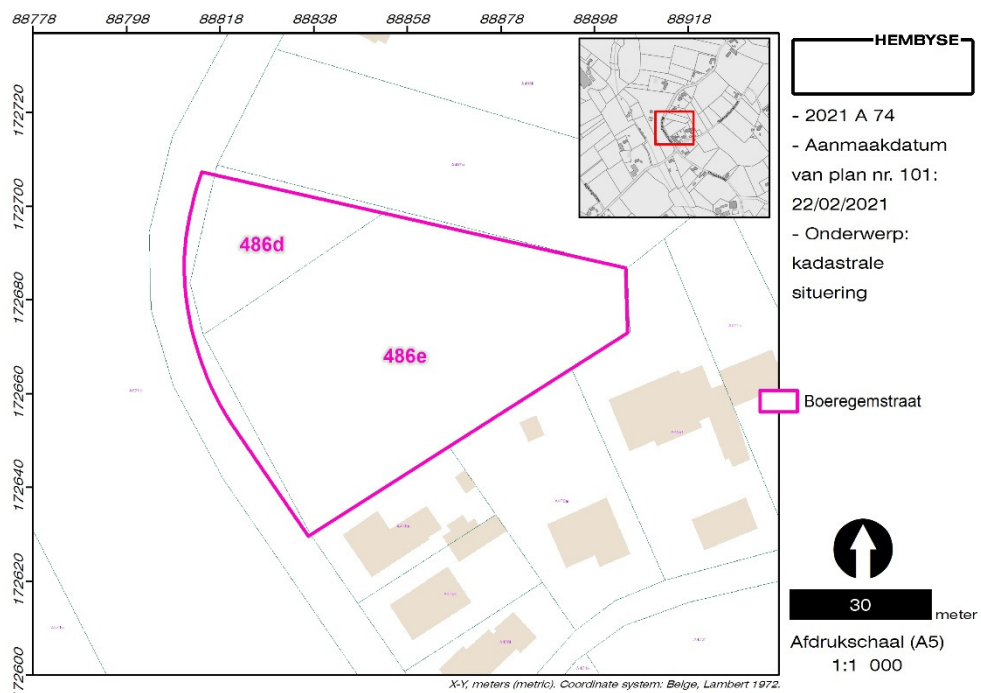
4.1 Situering van het onderzoek

Gewest	Vlaams Gewest	
Gemeente	Wortegem-Petegem	
Deelgemeente	Wortegem	
Straat en straatnummer	Boeregemstraat	
Kadastrale situering	Afdeling	1/Wortegem
	Sectie	A
	Percelen	486d; 486e
Lambert 72-coördinaten	W	X: 88812,755m x Y: 172670,55m
	O	X: 88904,433m x Y: 172687,616m
Oppervlakte	4370,115 m ²	0,437 ha
Oppervlakte bodemingreep	100%	
Datum van toekenning van de opdracht	7 januari 2021	
Wettelijk kader	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.	
Opgemaakt volgens CGP	Versie 4.0	
Duur van het onderzoek	7 werkdagen	
Kostprijs van het onderzoek (privacyfiche)		

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart.

6

Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de kadastrale kaart.

4.2 Projectcodes

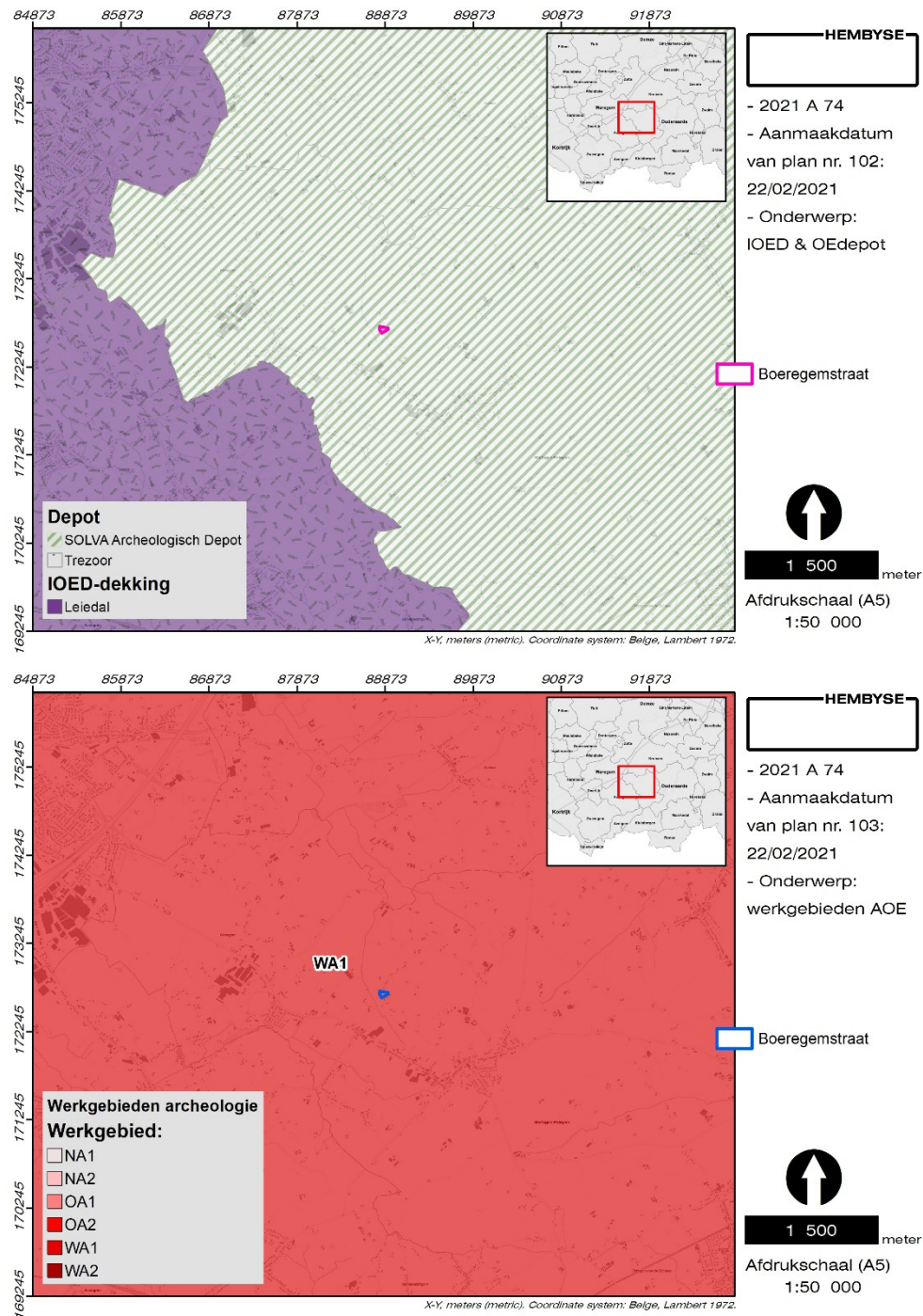
Bureaustudie	2021 A 74
Landschappelijke boringen	n.v.t.
Verkennde boringen	n.v.t.
Waarderende boringen	n.v.t.
Prospectie met Ingrep in de bodem	n.v.t.
Opgraving	n.v.t.
Interne projectsigle Hembyse bvba	WOP-BOE

4.3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse bvba (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)	
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)	
	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)	
Geraadpleegde (regio)specialisten	Niet van toepassing	
Initiatiefnemers (privacyfiche)		
	Privaatrechtelijk	Publiekrechtelijk
Omgevingsvergunning:	Stedenbouwkundige handelingen	Verkaveling van gronden

4.4 Bewaring van de data

Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2021
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	159
Bibliografische referenties	De Smaele B. & Pieters H., 2021. <i>Archeologienota naar aanleiding van een geplande verkaveling aan de Boeregemstraat te Wortegem-Petegem</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 159, Gent.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse bvba Vogelhoekstraat 25A, 9050 Gentbrugge
Zakelijkrechthouders van het archeologisch ensemble (privacyfiche)	
Bewaring archeologisch ensemble	Hembyse BV (tijdelijk depot)
Gebruiker van het archeologisch ensemble	Hembyse BV
Bevoegde Onroerenderfgoedgemeente/IOED	nvt
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	SOLVA Archeologisch Depot

Figuur 3. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de erkende Onroerendergoeddepots en de IOED's. Onder: situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de "Werkgebieden Archeologie" van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

5 Huidige synthese en waardering

5.1 Synthese

5.1.1 (On)volledigheid van de dataset

Het onderzoek kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een **bureaustudie (inclusief plaatsbezoek en controleboringen)**.

Het bureauonderzoek kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd (inclusief controleboringen)
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd

Het vooronderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden een archeologisch overzicht van het onderzoeksgebied te schetsen en om op basis van de gegenereerde dataset gepaste maatregelen –enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites– voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

10

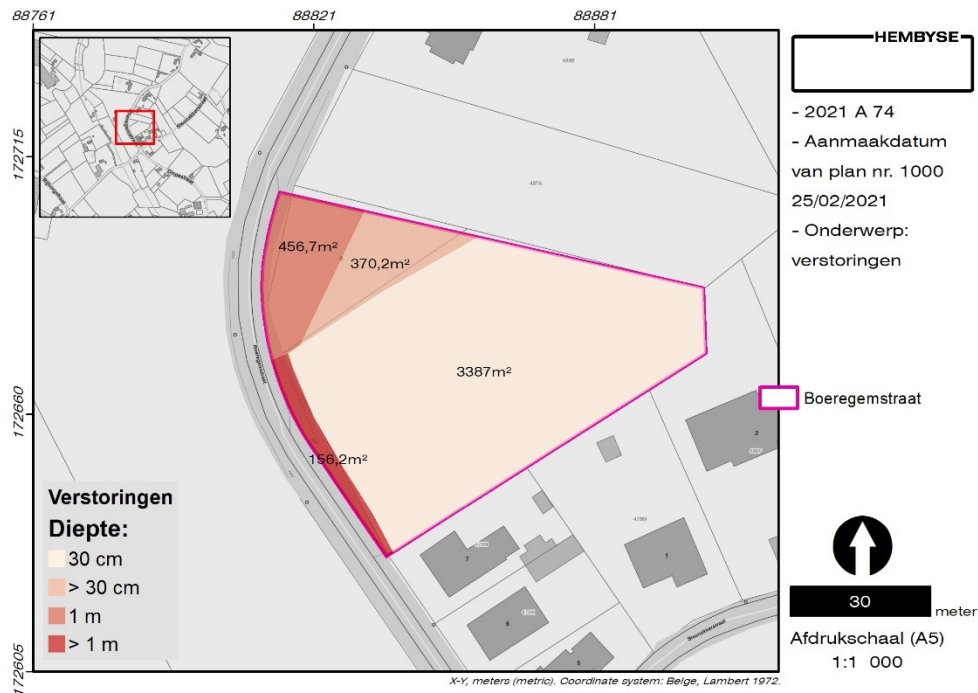
5.1.2 Huidige dataset

Op basis van het assessment van de landschappelijke, aardkundige, historische en archeologische data voor het onderzoeksgebied kan worden gesteld dat een dataset is gegenereerd, die toelaat om het archeologisch kennispotentieel ervan te bepalen. Deze data zijn objectief: mits het toepassen van eenzelfde onderzoeksmethode met dezelfde parameters moet een onderzoeker tot eenzelfde dataset en besluit komen. Men kan zich uiteindelijk afvragen of er middels het raadplegen van de historische data, de historische kaarten, de luchtfoto's en de gekende archeologische gegevens voldoende elementen zijn om de historische en archeologische realiteit van het huidige onderzoeksgebied te bepalen.

Het onderzoeksgebied blijkt zich vrij laag in het landschap te bevinden, op de flank naar de Rotbeek. De ondergrond bestaat uit ondiepe tertiaire sedimenten, afgedekt door een dunne laag quartair eolisch sediment uit het Weichseliaan. In deze sedimenten zal een bodem zijn gevormd, die echter door landbouw verstoord is.

Het gaat om luvisols die vermoedelijk door een combinatie van landbouw en erosie slecht bewaard zijn. Op basis van alle aardkundige data kan worden gesteld dat er sprake is van een zogenaamd "AC-profiel". De historische en archeologische data bieden een duidelijk beeld over de mogelijke aanwezigheid van archeologische sporen en structuren op de flank van de Rotbeek.

Bovendien zijn het noordwestelijke deel van het gebied, alsook de straatzijde, verstoord door graaf- en sloopwerken.

Figuur 4. Overzicht van de aanwezige verstoringen.

Er blijft een oppervlakte van 3387m² akkerland over. Echter behelst een deel van de geplande verkaveling de afscheiding van een stuk landbouwgebruiksperceel met een oppervlakte van 1091m², waarbinnen geen bodemingrepen gepland zijn. Dit heeft een verdere beperking van de mogelijks te onderzoeken zone tot gevolg waardoor slechts 2296m² overblijft.

Bijgevolg kunnen de onderzoeksvragen in deze fase van het onderzoek worden beantwoord. **Aangezien er heden een inschatting kan worden gemaakt over de vraag of er archeologische sporen en structuren en archeologische sites binnen het onderzoeksgebied aan/of afwezig zijn, kan de huidige dataset als volledig worden beschouwd.**

5.1.3 Impact van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het projectgebied, kan worden gesteld dat de geplande werken bestaan uit

- Het verkavelen van gronden, waarbij van een integrale verstoring moet worden uitgegaan.

- Er zal niet gebouwd worden in het gedeelte van het terrein dat binnen agrarisch gebied ligt (lot 3B). Dit betreft een oppervlakte van 1091m², waarbinnen geen bodemingrepen zullen plaatsvinden.

Er wordt dus voor dat deel van het onderzoeksgebied dat zich binnen woongebied met landelijk karakter bevindt, uitgegaan van een volledige verstoring van de bodem.

5.1.4 Waardering van de archeologische site

In onderstaande tabel wordt op basis van de verschillende datasets bekeken wat de impact op de bewaring van archeologische sporen en sites is. Dit is in essentie een synthese van de reeds onderzochte data in voorgaande hoofdstukken. Dit resulteert in een waardering van de site wat betreft het potentieel op archeologische kenniswinst of kennisvermeerdering.

<i>Dataset</i>	<i>Ongunstig/ neutraal/ gunstig/ zeer gunstig</i>	<i>Toelichting</i>
<i>Staat van de site</i>	ongunstig	De site is onbebouwd, maar uit de aardkundige data en de controleboringen blijkt een verstoring en erosie van de bodem.
<i>Landschappelijke data</i>	ongunstig	Het onderzoeksgebied ligt op de flank van de vallei van de Rotbeek, het gebied ligt laag in het landschap. Tijdens het Holoceen is dit een weinig gunstige landschappelijke positie, wat ook blijkt uit de archeologische data.
<i>Aardkundige data</i>	ongunstig	De aardkundige data geven aan dat er voor het Pleistoceen geen kans is op bewaring van afgedekte paleo-bodems en de daarin vervatte archeologische sites. Voor het Holoceen is aangetoond dat het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied verstoord is. Het gedeelte akkerland is vermoedelijk door een combinatie van landbouw en erosie slecht bewaard.
<i>Historische data</i>	neutraal	Het onderzoeksgebied is in de 18 ^e eeuw bebouwd met een boerenwoning en met een korte cesuur tot in 2016 bebouwd en in gebruik als akkerland.

<i>Archeologische data</i>	ongunstig	De archeologische indicatoren wijzen op een intensief gebruik van de hoge delen van het landschap, waar sites uit nagenoeg alle perioden kunnen voorkomen. Op de flanken blijkt er sprake te zijn van een aanzienlijke erosie van het bodemarchief.
-----------------------------------	-----------	---

Gezien de matige tot slechte bewaring van de bodem en de beperkte oppervlakte van het onderzoeksgebied, wordt het potentieel op nuttige archeologische kenniswinst als zeer laag ingeschat:

- De kans op de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sites is zéér klein
- De kans op goed bewaarde archeologische sporen en structuren die individueel en inherent kennisvermeerderingspotentieel bevatten, is zeer klein
- De mogelijkheid om aangetroffen archeologische sporen en structuren aan te treffen die in een breder ruimtelijk kader/context kunnen worden geplaatst en bijgevolg kunnen worden geïnterpreteerd, is onbestaand – er zijn geen belendende of naburige percelen waar archeologisch onderzoek mogelijk is geweest of mogelijk zal zijn

Op basis van de bestaande datasets kan dus gesteld worden dat de kans op de aanwezigheid van goed bewaarde archeologische sporen en structuren zéér laag is en dat het onderzoeksgebied geen substantieel potentieel op archeologische kennisvermeerdering bevat. Er kan dus worden besloten dat geen verdere maatregelen voor het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische sporen en structuren genomen dienen te worden, i.e. er kan een vrijgave van het terrein worden geadviseerd.

5.2 Vervolgtraject

5.2.1 Antwoord op de onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het onderzoek is een aantal onderzoeksvragen gesteld, die onderliggend kader vormen voor de opzet van het onderzoek.

Bureauonderzoek:

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*

Het gebied bevindt zich op een laaggelegen flank langs de Rotbeek, bijna binnen het overstroombare gebied van deze beek. Er is sprake van natte leembodems zonder profielontwikkeling, waarbij landbouw en erosie als voornaamste oorzaak voor het gebrek aan bodemvorming kunnen worden aangeduid. De nog aanwezige sedimenten zijn ondiepe tertiaire sedimenten en dunne quartaire sedimenten uit het Weichseliaan, waarin geen paleo-horizonten kunnen voorkomen en waarin de kans op het aantreffen van goed bewaarde sporensites ook klein is.

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*

Op basis van deze bronnen is duidelijk dat het gebied vanaf de 18^e eeuw een akkerland was, tot op vandaag. In het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied stond een boerenwoning, die pas recent is afgebroken. Voor oudere sporen en structuren lijkt het er sterk op dat de bewoning zich concentreerde op de hoge delen van het landschap en dat de flanken, zoals binnen het onderzoeksgebied, sterk aan erosie onderhevig waren.

- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*

De geplande werkzaamheden zijn een verkaveling van gronden, waarbij van een integrale verstoring moet worden uitgegaan. Gezien het lage potentieel op archeologische kenniswinst wordt de impact op het archeologisch erfgoed en de archeologische kennis in Vlaanderen als zeer laag tot onbestaand ingeschat.

- *Is verder (uitgesteld) vooronderzoek of onderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Verder onderzoek is niet noodzakelijk. Op basis van de beperkte oppervlakte van het terrein, de aangetroffen verstoring van de bodem en de weinig gunstige landschappelijke ligging is er een zeer lage verwachting voor het aantreffen van goed bewaarde en betekenisvolle archeologische sporen en structuren. Indien deze aanwezig zouden zijn is de kans zéér klein dat deze bovendien nog in een ruimere archeologische context geïnterpreteerd zouden kunnen worden.

5.2.2 Afweging van de te nemen maatregelen

Het volledige archeologietraject wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele onderzoeksmethodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. In deze fase van het onderzoekstraject werd een bureauonderzoek (inclusief plaatsbezoek en controleboringen) uitgevoerd en de onderstaande tabel geeft weer welke onderzoeksmethodes in het volledige archeologietraject MOGELIJK, NUTTIG, SCHADELIJK en NOODZAKELIJK zijn.

<i>Soort onderzoek</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nuttig</i>	<i>Schadelijk</i>	<i>Noodzakelijk</i>	<i>Evaluatie</i>
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Biedt geen aanvullende informatie met betrekking tot oudere sporen.
Geofysisch onderzoek	NEE	NEE	NEE	NEE	Zonder concrete onderzoeksvragen is dit niet zinvol.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	De bodembedekking laat dit niet toe.
Landschappelijke boringen	JA	NEE	NEE	NEE	De beschikbare aardkundige data wijzen op een afwezigheid van paleo-horizonten.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	JA	NEE	NEE	NEE	
Proefsleuven	NEE	NEE	NEE	NEE	De kans op het aantreffen van grondsporen is zeer klein.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie van het reeds gevolgde archeologietraject, kan worden gesteld dat er geen verdere maatregelen dienen te worden genomen (zie §Randvoorwaarden).

5.2.3 Bepaling van de te nemen maatregelen

Niet van toepassing, er dienen geen maatregelen te worden genomen.

In deze optiek is het uittekenen van een vervolgtraject niet noodzakelijk en het omschrijven van gedetailleerde maatregelen is niet noodzakelijk.

5.2.4 Randvoorwaarden

Op basis van de beschikbare data kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van archeologische resten die een potentieel op kenniswinst herbergen, zeer laag is. Er wordt geen verder onderzoek geadviseerd en het opnemen van randvoorwaarden bij de omgevingsvergunning is niet noodzakelijk.

Na het bekomen van de omgevingsvergunning voor de geplande bouwwerken is de melding van archeologische toevalsvondsten wettelijk verplicht (artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013).

6 Bibliografie

Naslagwerken

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: *Boerenwoning* [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28237> (Geraadpleegd op 24-02-2021).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: *Schelde-Leie interfluvium tussen Waregem, Kruishoutem en Oudenaarde* [online]
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10408> (geraadpleegd op 24-02-2021).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: *Wortegem* [online]
<https://id.erfgoed.net/themas/14128> (Geraadpleegd op 24-02-2021).

Antrop M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1*, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

Bot B., 2020. *Wortegem-Petegem Processiestraat. Archeologienota bureauonderzoek verslag van de resultaten* (ongenummerde archeologienota door Bart Bot Archeologie), Ledeberg.

Code Van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

Gysseling M., 1960. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*.

Matthijs J., 2002. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 27-28-36, Proven-leper-Ploegsteert*, Geological Service Company bvba.

Vandeputte O., 1995. *Gids voor Vlaanderen. Toeristische en culturele gids van de Vlaamse gemeenten*, Uitgeverij Lannoo, Tielt.

Van Ranst E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

Online bronnen:

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

<http://uurl.kbr.be>

<https://www.cartesius.be/>

http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

<https://geoplannen.omgeving.vlaanderen.be/roviewer/?t=7&m=1&category=2>

www.geologievannederland.nl

7 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart.	6
Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de kadasterkaart.	6
Figuur 3. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de erkende Onroerenderfgoeddepots en de IOED's. Onder: situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de "Werkgebieden Archeologie" van het Agentschap Onroerend Erfgoed.	9
Figuur 4. Overzicht van de aanwezige verstoringen.	11

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse BV.

Maatschappelijke zetel: Vogelhoekstraat 25a, 9050 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Web: www.hembyse.net

HEMBYSE